

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Cuventulu de tronu

cu care Maiestatea Sa imp. si ap. reg. a deschisu diet'a din 1869 la 24 Aprile 1869 in regesculu palatiu din Bud'a.

Domniloru Magnati si Deputati!

Ve salutu cu bucuria in ajunulu acestei sesiuni nóue a legelatiunei, — cu bucuria cu atatu mai mare, cu catu sentiescu mai tare necesitatea intie-leptei si poternicei dvóstre sprijiniri, pentru cá marile probleme, cari ni stau inainte se se deslege fericesce catu mai curendu.

Cu tóte ca diet'a trecuta, deslegandu cestiunile reporteloru de dreptu publicu, cari au fostu pendentu in decursu de generatiuni, a pusu fundamentulu securu, pre care oper'a se va poté continuá acum mai usioru: totusi mai suntu inca multe, cari se tienu de conditiunile de viétia ale unui venitoriu mai frumosu; si partea cea mai mare si mai urgenta a acestor'a cade pre umerii acestei legelatiuni.

Reportele favoritórie de dreptu publicu forméza numai o unica garantia in sene nesuficienta pentru sórtea natiuniloru; garanti'a principale si decidiétória, fara de care nici celu mai favoritoriu reportu de dreptu publicu nu poté avé rezultate duratórie, jace in poterea interna de desvoltare a insasi natiunei.

Desvoltarea acestei poteri de viétia depinde dela reformele interne.

Acest'a e terenulu care interesele patriei vi l'au asemnatu dvóstre.

Chiamarea dvóstre este: a indreptá tóta poterea natiunei, iute si cu resolutiune, la marea opera a reformarei interne: a suplení ce nu s'a facutu din caus'a evenimenteloru; rumpendu cu acele traditiuni ale trecutului, cari stau in calea inaintarei amesurate timpului, a reformá institutiunile tieriei dupa spiritulu timpului si indigintiele nóueloru reporte; a desvoltá in tóte directiunile fondulu spiritualu si materialu alu natiunei, cá se póta implé cu demnitate loculu, care l'a cuprinsu in sirulu staturiloru pre basea de dreptu publicu de curendu satorita, cá unu paditoriu si factoru alu culturei apusene.

Guvernulu meu nu va intardiá a apelá la activitatea dvóstre in acésta directiune.

Inainte de tóte este afacerea momentósa a administratiunei justitiei, asupra careia chiamu seriós'a dvóstre atentiune.

Adminstratiunea justitiei buna, rapede si ne-partiale se tiene de primele recerintie ale vietiei de statu ordinate.

Prin urmare este necesariu cá de o parte acel'a, caruia i este incredintiata exercitarea importantei poteri judecatoresci, se se provéda cu tóte garantiile nedependintiei atatu facia cu singuratecii catu si facia cu poterea publica; éra de alta parte totu insulu se fia asecuratu contra escesului poterei judecatoresci.

Deci guvernulu meu ve va propune proiecte de lege despre exercitarea poterei judecatoresci si despre responsabilitatea judecatoriloru.

In legatura cu acést'a stá proiectulu de lege despre organizarea judecatorieloru de I-a instantia,

carele dispune cá organele judecatorieloru de I-a instantia se fia legate de resiedintia stabile, si cá acestea se se statoréscu dupa pretensiunile poporatiunei si ale comunicatiunei publice, in catu toti aceia cari au trebuintia de ajutoriu judecatorescu, se le póta gasí securu de iute.

Mai tardiu vi se va propune spre pertractare constitutionale proiectulu de lege penale, care pune atatu interesele inalte ale ordinii sociali, catu si securitatea personale a singurateciloru sub scutul unoru norme precise si organice, in loculu legiloru neprecise si defectuose si in loculu nestabilei praxe penali de pana acum.

In partile mai inalte ale guvernarei s'a redicatu la valóre principiulu responsabilitatii, éra in partile mai de diosu ale administratiunei neintelnimu inca totu cu institutiunile sistemului vechiu.

In acestu contrastu jace o cauza naturale a langedului cursu alu administratiunei, si a frecariloru, cari obvinu din timpu in timpu intre guvernulu centrale si organele administratiunei din tíera, spre daun'a celoru mai momentóse interese.

Un'a dintre agendele principali ale dvóstra va fi asiadara a reformá partea organismului jurisdic-tiuniloru, care in urm'a reporteloru schimbate si a esperintieloru facute nu se mai poté sustiené, astfelu, in catu complanandu principiile de autonomia cu ale responsabilitatii, se se asecuré armoni'a necesaria intre guvernulu centrale si organele administratiunei.

Miscarile alegeriloru de curendu decurse éra si au aratatu defectuositatea legei electorali dela 1848.

A suplení aceste defecte si a ordiná decursulu alegeriloru astfelu in catu libertatea de alegere se fia scutita de excesele partiteloru, inca se tiene de cele mai serióse si mai urgente agende, cari astépta activitatea dvóstre.

Legile dela 1848 au pusu legelatiunea tieriei pre basea reprezentantiei poporului in loculu reprezentantiei staturiloru de mai inainte, inse au lasatu organizatiunea casei de susu neschimbata.

Unu obiectu esentialu alu activitatii dvóstre creatórie va fi reformarea organizatiunei casei de susu conformu reporteloru presenti ale tieriei, sustienendu avantajiele, cari acésta casa (de susu) desvoltata din istori'a natiunei si concrescuta cu cele mai inalte interese ale natiunei, le oferesce spre exoperarea inaintarei secure si ferite de improvisari.

Pentru libertatea de presa suntu depuse in legile de pana acum dóue garantie mari: un'a in stergerea censurei preventive, éra ceealalta in impregiurarea, ca delictule de presa suntu indrumate inaintea scaunului judecatorescu alu juratiloru.

Sustienendu inse nevatemate aceste dóue principie, trebuie a se ingrigí, cá defectele atatu formali catu si materiali ale legei de presa, dovedite prin esperinti'a de pana acum, se se suplinéscu catu mai curendu.

Regularea dreptului asociarii si alu reunirii este una agenda asemenea neamanavera, cá estumodu acestu dreptu fundamentalu alu constitutiunei se se asiedie su scutul si intre marginile legiloru, si cá marginile dreptului si detorintiei de inspectiune a guvernului se fia staverite cu precisiune.

Diet'a trecuta a creatu lege pentru rescumpe-rarea diecimiloru de vinu. Misiunea dietei presente va fi a desfintiá cealalte remanintie ale reporturiloru urbariali, pre basea principiiloru eco-

nomiei comuni, scutindu ieplinu santitatea proprietatii.

Diet'a din urma prin legea invetiamentului poporalu a estinsu bunetatile instructiunei asupra tuturoru.

Cu acést'a inse s'a depusu numai basea intre-gului sistemu de instructiune; si interesele cele mai ponderóse ale natiunei pretindu urgente regularea cercuriloru superiori ale invetiamentului, in cari cetatienii patriei se-si póta castigá una calificatiune speciala, corespundietória trebuintieloru sociali ale tieriei.

Dreptu aceea guvernulu meu va presentá proiecte de lege atatu in caus'a reorganizarii scóleloru de midilocu reali si umanistice, catu si a universitatii si politehnice.

Conventiunile inchiate cu unele state straine vi se voru presentá, in intielesulu art. XVI din 1867, pentru a le luá la desbatere constitutionale.

Regularea relatiuniloru industriei este neamanavera, in privinti'a acést'a n'avemu legi, séu déca avemu, suntu fórté defectuose.

Mai departe desvoltarile favorabile de intre-prindere si comerciú receru, cá intreprinderile actiunarie se se reguleze prin una lege nóua conformu recerintieloru reporturiloru mai inaintate de economia publica.

Guvernulu meu va face reporturile trebuintióse in privinti'a acestoru dóua obiecte, precum si cu privire la alte mai multe dispusetiuni pentru pastrarea si inmultirea averei nationali.

Aveti se resolviti proiecte de lege in caus'a concesiunarei mai multoru linie ferate, si in privinti'a regularei reporturiloru lucrului publicu si ale dreptului de apa, cari in rezultatele loru practice voru da unu nou aventu inaintarei comerciului si buneii existintie materiali.

Discusiunile constitutionali ale dvóstre de regula se voru estinde si asupra bugetului de statu, la a carui staverire, sum convinsu, dvóstra veti avé grigea receruta, pentrucá prin una parsimonia ratiunale se se sustiena dupa putintia ecuilibrulu in economi'a statului, si finantiele tieriei se se reguleze pre base solide.

Trebuie óre se ve recomendu atentiunei dvóstre iniciativ'a reformei contributionarie, care forméza uuulu dintre cei mai mari motori ai buneii stari materiali.

Pertractarile dietali voru fi ocaсии binevenite pentru dvóstra, cá se astringeti si mai tare, prin simtiemintele viue ale iubirei si alipirei, legatur'a legale restituita de una parte prin diet'a Ungariei, de alt'a prin a Croatiei-Slavoniei; si cá pre basea realizatei impacatiuni de dreptu publicu se ve impartasiti fratiesce atatu in sarcinele catu si in glori'a aceloru dispusetiuni legelative, dela cari depinde buna starea si marirea comuna a tuturoru tieriloru s. coróne unguresci.

Domniloru Magnati si Representanti! Dvóstra stati in faci'a tuturoru greutatiloru unei ere ponderóse de transitiune.

Afara de cele insirate ve astépta inca una multime mare de agende.

A abdice de tóte acele traditiuni ale trecutului, cari nu se mai potu sustiené, si totu odata a creá institutiuni corespundietórie ideelor moderne; — cu acésta problema dupla si colectiva aveti dvóstra a ve luptá.

Descurcarea reportelor recere activitate si timpu, si greutatile efeptuiri se sporescu nu numai prin alipirea nemarginita catra suvenirile trecutului, sustienendu chiaru si cele netrebnice, si impede-candu prin acést'a nóuele creatiuni, — ci de alta parte si prin improvisarea neprecalculatoria, care usioru ar' poté acoperi si ocupá cu ruine terenulu pre care ar' trebui a se aredicá edificiu.

Inse tactic'a si moderatiunea sanetósa a natiunii si intieptiunea dvóstra voru aflá, intre aceste dóue estremitati, de securu calea cea buna, carea va conduce la binecuentarile unei epoce mai frumóse.

Reporturile nóstre amicali facia cu statele straine ni dau prospectu siguru, ca pacea li linistea receruta pentru efeptuerea fericita a reformeloru interne, nu va fi conturbata.

Dumnedieu se conduca activitatea dvóstre!

Consciinti'a, ca fericirea mai multoru generatiuni este depusa in manile dvóstre, si ca de si devotamentulu patrioticu in astfelu de epoce numai arare-ori intempina recunoscinti'a presentelui, cu atatu este inse mai sigura si permanenta gratitudinea, ce venitoriulu o va votá din generatiune in generatiune lucratoriloru perseveranti ai acestei mari transitiuni, se vi imprumute potere pentru a nu succumbe greutatii lucratoriloru dvóstre.

Si cu acést'a dechiaru deschisa diet'a. „Fed.“

Cerculu activitatii reg. comisariu pentru Transilvani'a.

1. Comisariulu r. provisoriu esmisu pentru teritoriulu Transilvaniei vigliaza acolo in prim'a linia preste securitatea statului, preste deplin'a executare a legiloru si a ordinatiuniloru, preste sustienerea securitatii persónale si a proprietatii si preste executarea mesuroriloru uniunei, si decide in tóte aceste lucruri de sene, si in casuri extraordinari, in necesitate, cu potestate plenipotentiaru, totusi are a face deodata aratare la ministeriulu respectivu despre procederea in casulu acesta.

2. Are competintia a conluera la dislocarea si intrebuintiarea ostasimeii din privintiele regimului: ordinarea de brachiu militariu, pe catu organele juridictioniloru nu suntu chimate a cere asemenea brachia nemidlocitu, suntu a se cere aceste pe calea regiului comisariu.

3. Ordinéza in privinti'a dislocarei si intrebuintiarei gendarmeriei.

4. Elu resolvéza cauzele transpuse lui specialminte de catra ministeriu pentru pertractare si executare.

5. In casuri indoióse si urgente da instructiuni chefloru juridictioniloru.

6. La gravaminele (nedreptatirile) venite la elu pe calea administratiunii dispune elu nemidlocitu in casulu unei procederi nelegali de notorietate publica séu pentru incungiuirea unei daune grave pe longa reportarea la respectivulu ministeriu.

7. Elu -si da opiniunea séu face propuneri: a) in privinti'a normatiunii emitende pentru teritoriulu transilvanu, specialminte in cauzele de relegiune si de nationalitate; b) in privinti'a ocuparei tuturoru oficialoru transilvane dependente dela denumirea prin Mai. Sa séu prin ministri, precum in privinti'a distinctiuniloru; c) in privinti'a reuniuniloru de natura politica; d) in tóte cauzele administrative mai insemnate; e) din tóte prescrierile legali si ordinatiunile ministeriali mai insemnate i se va tramite cate o copia.

8. Fiinduca ei compete dreptulu de a supravighia miscarile politice si manipulatiunile politiei de statu, asia se tiene de resortulu lui si nemidlocit'a séu midlocit'a punere la cale in privinti'a stradarei paspórteloru de calatoria in strainatate séu pasuri de arme, licentiele de a vinde arme si pulbere de pusca, concederea de teatre si alte representatiunii si productiuni publice, dupa prescrierile ce sustau pana acum in Transilvani'a.

9. In lucrurile resortului sanitariu si ale politiei de sanetate resolvéza elu cauzele neamanabile séu care suntu lui specialu transpuse.

10. Elu supravighiaza institutiele contumaciale din punctulu de vedere de statu si sanitariu politianu.

11. Elu exercitéza mai incolo inspectiunea suprema preste teatrulu nationalu din Clusiu, preste archivulu gubernialu si arhivele ce se tienu de aici, preste arhivele tieriei, ale capitulului din Alb'a Iulia si ale conventului din Clusiu-Monosturu.

12. Elu presiede la siedintiele directiunii fondului desareinarii pamentului in Ardélu si controléza cursulu lucratoriloru.

13. Din personalulu seu prevede presidiulu directiunii registreloru de proprietate de pamentu redicáta in Clusiu ad. la prot. funduarie.

14. Cu privire la tóte obiectele, ce cadu in cerculu activitatii sale, tóte organele regimului Transilvaniei suntu obligate a da deslusiri, candu le va cere, si juridictionile suntu oblegate a implini insarcinarile impuse de elu. —

Nr. cons. 351 ex 1869.

Catra inspectoratele districtuali de scóle din archidiecepsa nóstra greco-orientala din Ardélu.

Inaltulu ministeriu r. ung. de cultu si invetiamentu, prin rescriptulu seu din 17 Martiu a. c. Nr. pres. 435, arata acestui consistoriu, cá supremulu inspectoratu scolasticu archidiecepsanu, ca, dupa reportele ce i s'au facutu, starea scóleloru confesionali din patria nu coresponde decisiuniloru cuprinse in § 11 alu articolului de lege 38 din an. 1868, anume inaltulu ministeriu arata, ca edificiele scolastice si odaile pentru invetiamentu suntu necorespondentórie si in multe locuri nesametóse si in stare rea, si ca in deosebi s'ar fi descoperitu urmatórele defecte: a) nu se tiene terminulu de 8 luni, statoritu prin lege pentru cercetarea scóleloru, si dupa examenele de primavéra din Martiu in multe locuri cercetarea scólei inctéza de totu; b) copiii obligati de a cercetá scól'a, o cercetéza fórté neregulátu si in privinti'a acést'a nu se face aratare nici la oficiulu parochialu, nici la celu comunalu; c) scólele afara de o tabla pentru computu si tabele de parete pentru cetire nu au nici unu altu aparatu de invetiamentu; d) defectulu celu mai esentialu e, ca din obiectele de invetiamentu, prevedute in lege, se invétia prea pucinu, si preste totu afara de invetiatur'a relegiunii si de computu nu se invétia de regula nimicu altu-ceva.

In legatura cu cele din acésta chartia ministeriale datoriu sum a aminti cu acestu privilegiu, cumca atatu sínódele nóstre din an. 1850 si 1864, si congresulu nationalu romanu besericescu din an. 1868, catu si consistoriulu nostru tóte le-au facutu cele ce recere crescerea si luminarea poporulu nostru credintiosu, si inaintarea trebii scolare, si ca prelanga tóte stradaniile neobosite ale consistoriului nostru, ale protopopiloru cá directoriloru districtuali de scóle, ale preotimeii si comuneloru nóstre besericesci, n'amu potutu spori atatu, catu amu fi potutu spori de nu ne-ar' fi impedeatu urmarile naturali ale pusetiunii nóstre besericesci si nationali din timpii de mai nainte, care tóte consistoriulu nostru le-au arata inaltulu guberniu cu mai multe ocaziuni si cu deosebire la an. 1865 candu inaltu acelasiu au scrisu consistoriului, ca starea interna a esterna a scóleloru nóstre infaciséza o icóna trista; ca adica: „inaltulu guberniu se nu credia, cá si cum scólele nóstre preste totu ar' infaciséza o icóna trista, pentru ca cladirile scolare numai in parte suntu neglese, si in parte suntu bine grigite, si asia róga pre inaltu acelasi a nu se machni, cá si cum starea cea esterna a scóleloru nóstre preste totu ar' infaciséza icón'a cea mai triste, ca-ci aici vinu a se considerá mai multe impregiurari, si adica, ca legislati'a patriei nici candu nu s'a ocupatu cu tréb'a culturai poporulu, dicundu: rusticus praeter mercedem laboris nihil habet; ca-ci comunele nu suntu organizate politicesce nici pana astadi, ca poporulu tierianu simte si astadi urmarile fóstei grelei sale iobagii atatu mai multu, cu catu 'lu apasa si scumpetea mare, si anii cei neroditori, si feliuritele vijelii elementari, cari l'au ajunsu in cesti ani din urma. Aceste impregiurari tragu apoi dupa sene si frecuentarea iregulata de scóla a copiiloru, si negligerea gradiniloru de pomi in multe locuri, éra in altele lipsirea loru totala. Cumca voru fi si astfelu de casuri, unde cladirile scolari s'au ruinatu de negrigea individiloru besericesci si politici, cari suntu chiamati a tiené cladirile acestea in buna stare, este afara de tóta indoióla; inse cá neajunsurile acestea se se póta indreptá, dupa parereá smerita a subscriului ordinariatu s'ar cere conlaudarea speciala a individiloru, cari s'au meritatu in ingrigirea infintiarei si a sustienerei cladiriloru scolari in bun'a stare si a inmultirei lefloru dascalesci, precum si infruntarea speciala a tuturoru, cu a caroru vina s'au ruinatu acele cladiru scolari si lefle dascalesci au scadiutu, ca-ci altcum nu se ajunge scopulu.“

Spre delaturarea unoru asemenea defecte, ce s'ar aflá in scólele nóstre confesionali, in conformi-

tate cu recuisitiunea inaltulu ministeriu, vi se aduce aici inainte in traducere romanésca respectivele decisiuni, cuprinse in susu citatulu articulu de lege pentru scólele poporali. Acea lege prescrie:

1. Ca edificiele scolastice se se asiedie in locuri sanetóse, uscate, odaile se fia spatióse, amesurate numerulu scolariloru (computanduse pentru o odaia 60 scolari si pentru fiacare scolaru unu spatiu de 8—12 urme patrate), se fia luminóse, si se se póta usioru sventá.

2. Baietii se fia deosebiti de baiete, si incatu e cu putintia se se instrueze in odai separate, unu invetiatoriu de regula se nu aiba mai multi decatu 80 elevi, ér' in casuri extraordinari prin invoirea autoritatiloru scolastice superióre se potu face abateri dela acést'a regula.

3. Invetiatori potu fi si de aici inainte numai individii, cari au absolvitu cursulu pedagogicu intregu si cari dupa depunerea examenului prescriu au primitu decretu, — séu déca n'au terminatu cursulu pedagogicu intr'unu institutu publicu, au depusu in unu asemenea institutu atatu examenulu teoreticu catu si celu practic cu succesu bunu, — éra invetiatorii, cari la publicarea legi acesteia au fostu in oficiu, se lasa in oficiulu lor, dar' suntu indatorati a-si dovedi inaintea autoritatiloru, ce inspectiunea scólele, esperiinti'a si desteritatea de a instrui, — ér' cei ce nu potu dovedi acést'a, se potu deobligá a face unu cursu supletoriu in vacantiile de véra la institutul pedagogicu.

4. In scólele poporali trebuie se se predea celu pucinu urmatórele obiecte de invetiamentu:

- invetiatur'a relegiunii si a moralei,
- cetirea si scrierea,
- computulu de rostu si in scrisu si cunoscinti'a mesuriloru din patria.
- gramatic'a,
- elementele fisice si istoriei naturale, cu privire la modulu de vietuire si la districtulu, de care se tienu parintii maioritatiei copiiloru,
- geografi'a si istori'a patriei,
- invatiuni practice asupra economiei campului si cu deosebire asupra gradinaritului,
- cunoscinti'a pe scurtu a drepturiloru si dotorintiloru cetatienesci,
- cantarea,
- deprinderi corporali (gimnastice), cu privire la exercitiulu militarescu.

5. Scólele se fia prevedute cu table, incatu e cu putintia cu globulu pamentulu, cu mape, cu icóne pentru istori'a naturale si preste totu cu cele mai necesarie aparate de invetiamentu.

6. Cercetarea scóleloru pe sate se tiena celu pucinu 8 luni si in orasie celu pucinu 9 luni.

Pentru de a efectuá o cercetare catu mai regulata a scóleloru, se recomanda inspectorateloru districtuali, de a deobligá strinsu in scrisu pre fiacare invetiatoriu, cá se arate din candu in candu casurile de absentare si pre individii negligenti intru cercetarea scólei, éra apoi inspectoratele districtuali stolastice in urm'a acelu aratari se intrebuintieze tóte midilócele morali spre vindecarea reului, si in casu de a nu se putea vindecá reulu prin midilóce morali, se se adreseze pentru lecuirea lui la autoritatile civile.

Cu privilegiulu unoru asemenea recuisitiuni catra juridictionile politice se se faca provocare la emisulu escelsulu ministeriu de invetiamentu din 24 Aprile 1868 Nr. 105 din „Buda-Pesti-Közlöny“ — Nr. cons. 528 1868.

Totuodata spre a coresponde legi susamintite, se voru face pregatirile necesarii, cá dela inceputulu anulu scolaru 1869/70 se fia rondulu invetiamentulu in scólele populari si capitali amesuratu legi susamintite; rondulu acést'a se va publica mai nainte de inceputulu anulu scolaru viitoriu.

Acestea se comunica inspectorateloru districtuali de scóle spre strinsa observare si apoi publicare directoriloru locali de scóle si dascaliloru de scóle parochiali si capitale precum si aceea, ca in tipografi'a archidiecepsana se afla tabele pentru cunoscerea literiloru si cetire cu pretiu de 10 cruceri mon. austr. — apoi si cartea despre gradinaritu cu 50 cruceri. Sibiu din siedinti'a consistoriale, tienuta in 27 Martiu 1869*).

Archiepiscopulu si metropolitulu „T. R.“ Andreiu m/p.

UNGARIA. In 26 pe la amédi fura primite ambe camerele la Maiestate, cu care ocaziune Ma-

* Invetiatorii suntu datori a petrece in protocolulu scolaru acestu cerculariu, si apoi publicanduse prin parochii respectivi in beserici, are a se pastra bine archivulu parochialu. —

iestatea Sa le reinnoi seriozitatea agendelor cerute de binele publicu alu tieriei.

In siedinti'a prima a camerei deputatiloru se facura cunoscute 35 de alegeri, in contra carora s'au facutu proteste. Intre acestea se afla si Vincentiu Babesiu si Gruescu. Despre deputatii dela Naseudu nu se aude nimica.

Facia cu provocarea lui Deák, cá partit'a lui se oserbeze disciplina stricta, deputatii sasi de calibrulu vechiu, cari tienu de partit'a lui Deák, si au rezervatu mana liberala in tóte cestiunile privit'orie la natiunea sasésca. Deputatii sasi se voru tiené de tactic'a de a vota pentru reforme liberali, totusi se voru incorda a elupta concesiuni in privinti'a dreptului sasescu si voru tiené consultari in caus'a acésta separate. Óre de ce nu se alatura la partit'a nationalitatiloru? — Vreu se traga folosu pentru sene. —

In ceea ce privesce ceremonialulu, apoi acesta a fostu cá si de alta data la deschiderea dietei. — Irányi a datu o petitiune la dieta, cá presiedintele se invite pe Kossuth se-si ocupe locul cá deputatu. Diet'a se va ocupa multu timpu cu verificatiunile, pana acum s'au impartitu in 9 sectiuni. —

Gustavu Groisz vice-presiedintele guberniale e denumitu consiliariu ministerialu, si secretariulu gub. Friedericu Schreiber secr. ministerialu in ministeriulu de interne. —

AUSTRO-UNGARIA. Vien'a. La alegerea de delegatiuni din Bucovin'a se alésa br. Petrino si suplentu Procopoviez. Deputatii poloni Groholzki si Zieblievici n'au primitu alegerea, Bohenski, Hubichi si conte Adamu Potocki au primitu uumai suptu conditiune, déca le voru succede in plenulu senatului pretensiunile autonomice. — Proiectulu regimului pentru introducerea de nóue monete de cate 4 si 8 fl. in locul corenei si diumetate coróna, in metalu, e bine primitu, fiinduca 8 fl. facu tocma 20 franci si se inlesnesce reducerea in bani cu francii. —

In cas'a deputatiloru senatului, siedinti'a din 22 Aprile, se desbatú legea pentru scóle. Polonii, tirolesii si slovenii au pretinsu se se tréca la ordinea dilei. Preotulu tirolesu Greuter apara libertatea instructiunei si dice, ca statulu n'are dreptu a prescrie cá instructiunea se se taia dela relegiune; apoi cu acésta se surpa basa intregi educatiuni relegiósse si dice, ca Beust se-si aduca aminte, ca in 1851 in Saxoni'a elu singuru au sustienutu scólele confesionali, pe candu acum e in contra lor, si provóca se se faca alta lege pe bazea libertatii instructiunei. — Dr. Toman imputa ministeriului de culte, ca vré a-si insusi dreptulu celu eternu alu popóreloru de a determina dupa §-lu 11 din legea fundamentala si limb'a instructiunei, dar' apoi proiectulu contine, cá in scólele populari si la popórele negermane se fia limb'a germana si apoi asta dispusetiune a legi e o vata-mare flagranta a dreptului fiacarui poporu. Nu ve faceti ilusuni dise, cumca noi nu ve oserbamu tendintiele de a germanisa, dar' se sciti, ca acésta nu ve va succede. Cu tóte acestea proiectulu se luá la discussiune. Polonii, slovenii si tirolesii protestara, parasira sal'a si cei remasi nu avea numerulu de a puté decide, ci s'au cautatu din tóte anghururile vreo cativa, cá se complinésca numerulu cerutu pentru a puté decide si asia se redeschise siedinti'a. — O facura si nemtii cum facura maghiarii cu legea uniunei, ca in calopulu celu mai mare primira propunerile regimului pentru legea de scóle. — Cu tóte aceste vedemu ca vreo dóua diurnale din Vien'a se mira, ca cuventulu de tron din Pest'a facutu de min. Horváth nu contine nici o vorba despre cestiunea cea importanta a nationalitatiloru. — Contraste, sirete! —

Cronica esterna.

ROMANIA. Iasi 12 Aprile. Domnitoriulu in calatori'a sa dela Bacau la Romann, Tergu-frumosu pana la Lipsani, o diumetate posta dela Iasi, fú primitu cu arcuiri de triumfu si cu vivate entusiastice, éra in Iasi primirea ei fú cu o unanima manifestatiune din partea tuturor autoritatiloru civile si militare una din cele mai rari, tragundu deadreptulu la metropolia, unde asistá la Te Deum de aici trase la cortelu in casele ministrului Cagalnicénu. Sér'a orasiulu a fostu iluminatu.

In diu'a de Joi, I. S. a primitu pe dnii am-ploiatu si militari, si sér'a a binevoitu de a visitá teatrulu nationalu, unde s'a cantatu unu imnu in onórea I. S. La finele imnului se arata unu ta-

blou nationalu. Intre acte dr'a Niniti'a V. Alexandrescu a cantatu dóue cantece, unulu francesu si altulu germanu, acompianata pe piano de d. profesore Casimiru Biscotini, la care a capatatu numérose aplause si mai multe buchete de flori.

Vineri, I. S. a visitatu ospitalulu centralu a casei St. Spiridonu, institutulu Grigorianu si ospitalulu Alienatiloru; dupa acést'a I. S. facú o visita la Pr. S. S. par. metropolitu si dupa acesta a visitatu scól'a centrala de fete si scól'a tehnica. In tóte locurile I. S. a esprimat multiamirile sale si la ospitalulu centralu alu casei St. Spiridonu I. S. a felicitatu pe d. Dr. Bendella cá membru alu epitropiei. Dela scól'a tehnica I. S. s'a dusu in mai multe librarii, unde a cumparatu diferite carti. Sér'a I. S. a binevoitu de a visitá teatrulu germanu, unde in onórea inaltului óspete s'a vorbitu unu prologu si s'a representatu unu tablou alegoricu.

Astadi I. S. a visitatu scól'a militaria, casarm'a de artilerie dela Copou, casarm'a pe piati'a palatului administrativu si casarm'a din casele dlui Maurocordatu. Sér'a I. S. a datu unu prandiu la care éra invitati dnii consuli si mai multi functionari civili si militari.

In cursulu septemanei, Domnitoriulu va fi visitatu aici si de fratele celu mai mare alu Inaltimei Sale. —

— Alteti'a Sa principele Leopoldu de Hohenzollern a sositu in Iasi astadi, Marti la 5 si diumetate óre sér'a.

Receptiunea a fostu splendida. Inaltimea Sa Domnulu Romaniloru a mersu o diumetate posta inaintea ilustrului seu frate. Orasiulu Iasi s'a bucuratu de a primi in sinulu seu pe acesti doi frati, cari au atatea titluri la dragostea romaniloru. —

— Imprumutulu calei de feru in Romania'a, desfacute de banc'a anglo-austriaca pentru subscriere in Vien'a numai in piati'a Vienei a primitu subscriptiuni preste sum'a defipta de 10 milióné taleri. Chartiele romane au cautare si in Parisu si in Londonu si Florenti'a. Caus'a e, ca contributiunea in Romani'a e mica, ca dominiile statului aducu mari venituri; si deschidenduse drumulu de feru dominiale voru cresce in pretiu indoitu; apoi si ipotec'a drumuriloru de feru da mare garantia, interesulu de 10³/₄ % in cursulu emisiunei platitu in argintu si s'au inca atragu pe cei ce vreau asi asigura capitalulu. Óre de ce n'au facutu anunciale pentru subscrierea la obligatiuni de acestea pentru imprumutulu de 40 milióné taleri séu 150 milióné franci si intre romanii din cóce de Carpati, ca s'ar fi aflatu multi subscrietori, fiindu obligatiunile de cate 375 franci si interesulu 7¹/₂ % pe anu?! alte de 1500, 3000, 3750 si cele mai mari 7500 fl. franci computandu franculu cam de 38 de cr.? Indolenti'a catra frati dór' nu va fi cauza?! —

FRANCIA. Parisu 27 Aprile. Corpulu legiuitoriu a adoptatu adi bugetulu extraordinariu, si-a votatu legea pensiuniloru pentru soldatii din antaiulu imperiu. Dupa acést'a presiedintele a cititu decretulu de disolvere a corpului legiuitoriu.

Alegatorii suntu convocati a alege pe viitorii deputati in dilele de 23 si 27 Maiu.

Frère-Orban va plecá mane. Calatori'a sa la Parisu n'a fostu nerodit'orie, se va numi in curendu o comisiune mixta pentru a deslegá cestiunea. —

ITALIA. Florenti'a 27 Aprile. Menabrea desminte sgomotele in privinti'a schimbarii de ministeriu.

Camér'a a adoptatu exercitiulu bugetariu provisoriu. —

— Festivitate in onórea lui Machiavelli. Senatulu comunalu din Florenti'a a votatu sum'a de 10.000 franci pentru serbarea dilei in carea se voru impliní 400 de ani dela nascerea lui Machiavelli, a primului diplomatu si scrietoriu politicu italianu in alu caruia capu ferbea ide'a de „unitatea nationala a Italiei“. 5000 de franci se voru dá autoriului celei mai bune scrieri despre renumitul secretariu de stat alu republicei; éra cu cealalte 5000 de franci se va arangiá o festivitate in gradinile oricellarie, unde a tienutu Machiavelli consultari politice cu amicii sei pe timpulu candu s'au conjuratu contra Mediciloru. Serbarea se va tiené in lun'a lui Maiu anulu venitoriu. Diurnalele italiene descoperu multe amenunte necunoscute anca despre Machiavelli, asia d. e. intr'o disputa diaristica se descoperí locul vilei secretariului, despre carea pana acum multi erau indusi in eróre. Spera „Alb.“, ca cu acésta ocaziune se va pune la respectiv'a vila semnu apriatu cá se fia posteritateri dovéda. —

GERMANIA. Berlinu 24 Aprile. Regele, primindu congresulu internationalu, in corpu, a pronunsiatu o alocutiune binevoit'oria, M. S. spera, ca deliberatiunile acestui congresu, pentru a se observá neutralitate in servitiulu sanitariu, in timpu de resbelu, voru dá rezultate mai favorabile decatu acele obtienute pana acum din tractaturi internationali. Conchidiendu, regele dice: „Doresce cá momentulu unde veti avea a intrebuintá activitatea dv. se fia inca departe de noi; dara déca unu resbelu se va ivi, succesulu va incoroná silintiele dvóstre.“ —

Berlinu 27 Aprile. Congresulu internationalu a adoptatu o propunere a lui Laugenbek cá puterile neutre se puna pe medicii militari la puterile beligeranti. Acésta propunere facuta in dieta de catra comisariulu federale a produsu mare miscare. Bismark a dechiaratu, ca este de trebuintia a se lucrá pentru apararea federale. — „Rom.“

Varietati.

— Marirea salarioru la oficiri dela colonelu in diosu, propusa de ministeriulu belicualu imperiului, a primitu sanctiunea imperatésca pentru armat'a c. r. Colonelulu are 250 fl. pe luna (cu 40 fl. mai multu), vice-colonelulu 175 fl., maiorulu 140 (ambi cu cate 35 fl. mai multu), capitanulu de infanteria si cavaleria cl. I 100 fl. (mai inainte 75 fl.), de a II cl. 75 fl. (dela 62 fl.), locotenentele primariu dela 44 la 60 fl., sublocotenentele la 50 fl. (cu 10 resp. 14 fl.). Pausialulu pentru lemne nu se da. Competinti'a pentru furagiu la oficirii de cavaleria se scade cu una portiune si se primescu 10 fl. pe luna cá equivalentu dela capitanu in diosu. Pentru equipare inca s'a facutu im-bunatatire. Si oficialii militari voru avé asemenea favóre. Bugetulu pe 1870 se va proiecta pe bazea acestoru lefi suite. —

— Resiedintie regesci in Croati'a. Se scrie, cumca in Croati'a s'a decisu in cercurile datat'orie de tonu, cá din midlócele tieriei se se redice o resiedintia in Agramu langa promenada; apoi croatii vreau se cumpere dominiulu Gyulaianu langa Sav'a si dominiulu Csicse, cá se servésca Ma-iestatiloru Sale de castele pentru petrecere, cum e dominiulu Gódollo in Ungari'a. Noi ardelenii unde i vomu face vr'o resiedintia?! — Blasiu. Brasieu?

— Jidanii in Galiti'a persecutati. In Jaroslau; Radumno si Vieslin le sparsera locuitorii fere-strele in timpu de nópte. In Rzeszow se batura 4 jidani pana la versare de sange. Oficiulu comunalu iau data preste granitia cá pe vagabundi. Óre de ce nu se face atata alarma de persecutiunea jidani-loru din Galiti'a, Boemi'a si Ungari'a, cá se resune prin Europ'a, dupa cum se facú cu Romani'a, candu li se clatiná numai cate unu peru pe capulu de vagabundi. De ce nu se folosescu si romanii de asemeni persecutiuni spre a depopularisa spiritulu de persecutiune intre omenire?! — Mai vertosu, pe unde se persecuta si fratii lor crestini?! —

Anunciu bibliograficu

La stabilimentulu tipograficu alu societatii Deutsch in Pest'a este sub tipariu opulu:

VOCABULARIU

Italiano - Romanu, Franceso - Romanu

si

Romano - Italiano - Francesu

cu trei tractate gramaticale si cu adaugerea numelor proprie celoru mai principale. Prelucratu de

I. L. FROLLO,

profesoru la gimnasiulu Carolu I. in Braila.

Tóta oper'a formandu trei volume mari, va apare in 8° mare, cu litere compacte, in 10 fascicle séu aprópe, cuprindendu fiacare fasciclu cate 10 cóle.

In scurtu va esf de sub tipariu volumulu I. adica partea Italiano-Romana, primulu opu lexicograficu pentru limb'a italiana in literatur'a romana, care va cuprinde trei fascicle, plus 4—5 cole, cari voru intregí oper'a, adica 34—35 de cóle.

A bonamentele pentru tóte provinciile austriace se primescu la librari'a „AIGNER et RAUT-MANN.“ (Pest'a, Waitznergasse, Hotel Nation.)

Pretiuulu fiacarui fasciclu va fi de 5 lei noi (2 fl. val. austr.). —

Dispozițiile postei române.

Dela direcția generală a telegrafelor și postelor în România.

(Urmare.)

Taxe.

Prin tabloul de mai la vale se dau convențiile de deslășire în privința aplicării taxelor asupra ob-

iectelor poștei de scrisori din țară adresate în țările principale, taxe reduse simțitoriu pentru tramiterile francate.

Costurile în bani ce se vedu indicate, sunt acelea datorite pentru fiecare port simplu ce echivalăza cu numărul gramelor din rubrică ce precede îndată după rubrică taxei:

NUMIREA ȚĂRILORU.	Scrisori simple.		Imprimare de totu feliulu		Probe de marfuri.		
	Greutatea unui portu simplu.	Taxele de platitu.	Francare obligatorie.	T a x a.	Francare obligatoria.	T a x a.	
		Lapornire în casu de franc.					La so-sire în casu de franc.
Grame	Bani	Bani	Grame	Bani	Grame	Bani	
1. Monarchia austro-maghiară, afara de raionulu limitrofu, orasiulu Belgradu în Serbi'a, statele Germaniei și marele ducatu de Luxemburg cu privire la condițiuni de francare: Facultativu.	15	25	50	40	5	40	5
2. Raionulu limitrofu austro-maghiaru. (O nomenclatura de biurourile din cuprinsulu acestui raionu, se va procură fiacarui biuru postalulu romanu. Facultativu.	15	15	25	40	5	40	5
3. Widdin, Rusciucu și Cernavod'a (cu excepțiune, ca scrisorile dela Calafatu pentru Widdin și dela Giurgiu pentru Rusciucu și vice-versa, voru plati tax'a redusă adică). Facultativu.	15	25	50	40	5	40	5
4. Alexandri'a din Egyptu, Antivari, Beirut, Caiaf'a, Candi'a, Canea, Dardanelle, Durazzo, Jaffa, Janin'a, Ierusalimu, Larnac'a, Mitilin'a, Portulu-Said. Preves'a, Retimo, Rhodus, Smyrna, Tenedos, Cesme (Chio). Facultativu.	15	50	75	40	10	40	10
5. Adrianopole, Burgas, Cavalla, Constantinopole, Gallipoli, Ineboli, Kiustendje, Lagos, Philipopole, Salonicu, Samsun, Seres, Sophia, Sulina, Trapezunt, Tulcea, Varn'a și Volo. Facultativu.	15	40	60	40	10	40	10
6. Belgi'a. Facultativu.	15	35	70	40	10	40	10
7. Danemarc'a. Facultativu.	15	35	70	40	15	40	15
8. Spani'a (împreună cu Gibraltarulu, insulele Canarie, și posesiunile spaniole de pe tiermulu septentrionalu alu Africeii. Facultativu.	10	85	120	40	15	40	15
9. Statele Pontificale. Obligatoriu.	15	50	60	40	15	că scris.	—
10. Franci'a și Algeri'a. Facultativu.	10	75	85	45 ¹⁾ séu 15 ²⁾	20	că scris.	—
11. Greci'a:							
a) Pe calile monarchiei austro-maghiare.	15	75	95	40	15	40	15
b) Constantinopolei. Obligatoriu.	15	50	45	40	10	40	10
12. Marea Britania și Irlandi'a. Facultativu.	15	75	110	15	15	15	15
13. Itali'a. Facultativu.	15	50	85	40	10	40	10
14. Țările de diosu (Olandi'a). Facultativu.	15	35	70	40	15	40	15
15. Portugali'a (cu Mader'a și insulele Azore). Facultativu.	10	85	120	40	15	40	30
16. Rusi'a. Facultativu.	15	60	95	40	10	40	10
17. Svedi'a. Facultativu.	15	70	95	40	15	40	15
18. Helveti'a. Facultativu.	15	35	70	40	10	40	10
19. Egyptulu (afara de Alexandri'a și Portulu Said, cifr'a 5 de mai susu). Facultativu. ³⁾	15	75	110	40	20	40	20
20. Tunis. Facultativu.	7 ¹ / ₂	75	110	40	20	că scris.	—
21. Statele Unite ale Americii de nordu:							
a) Via Ostandei. Facultativu.	15	85	120	40	20	40	20
b) Via Breinei séu Hamburgului. Facultativu.	15	60	95	40	15	40	15
22. Posesiunile engleze din Americ'a de nordu (Canad'a s. c. l.) Facultativu.	15	130	160	15	15	15	15
23. Indiele orientale britanice, insulele Bermude, Guyan'a britanică. Facultativu.	15	190	220	15	15	15	15
24. Guadeluppa și Martinica. Facultativu.	7 ¹ / ₂	130	140	45 séu 15	25	că scris.	—
25. Cuba, Portorico, Haiti, Costa-rica, tiermulu Moscitoloru, Nôua-Granada, Nicaragua, Venezuela. Obligatoriu.	15	190	220	15	15	că scris.	—
26. Confederatiunea Argentina, Mexiculu, Paraguay, Uruguay. Obligatoriu.	7 ¹ / ₂	130	140	45 séu 15	25	"	"
27. Bresilu. Facultativu.	7 ¹ / ₂	150	160	45 séu 15	25	"	"
28. Bolivi'a, Chili, Equatorulu, Guatemala, Peru. Obligatoriu.	15	315	345	15	15	"	"
29. Aden, Indiele orientale, Chin'a, Japoni'a, via Triestu. Obligatoriu.	15	110	60	40	20	40	4 ²⁾ 20
30. Australi'a, via Triestu. Obligatoriu.	15	110	60	40	20	40	20

Observațiuni.

1. Acolo unde greutatea unui portu simplu pentru imprimarele periodice se indica cu 45 grame

1) Diuarile și imprimarele periodice.

2) Imprimarele neperiodice.

3) Facultativu pentru Egyptulu de susu și dincoio de Minié.

4) Pentru probele de marfuri destinate pentru posesiunile nebritanice și pentru Chin'a (afara de Hong-Kong), tax'a simplă este de 80 bani.

séu 15 grame, prim'a greutate (45 grame) se aplica la diuarile și alte imprimare periodice; celalaltu (15 grame) la imprimarele neperiodice.

2. Tramiterile nesuficientu francate, sunt considerate și taxate că scrisori nefrancate, scadienduse pretiulu timbeloru postali aplicat pe densele.

3. Pentru toate indicările necontenute în tabloul de mai susu, se voru puté luá lamuriri dela biurourile postali române.

(Va urmă).

Nr. 2677/1869.

2-3

Escriere de concursu.

Dopace cu înaltulu emisu alu regiului Guberniului din 1-a Aprilu anulu 1869, Nr. 5722 s'a aplacdatu concesiunea spre a se redica una apotecă publică cu dreptu personale în tergsiorulu comun'a Feldiôr'a, în conformitate cu emisulu acestu înaltu se escria dără pentru conferirea acestei îndreptări concursu.

Competitori au se-si dè petitiunile instruinde cu testimoniale necesaria până în 15 Iuniu a. c. la acestu magistratu. —

Brasiovu în 21 Aprilu 1869

Magistratululu urbanu și districtualu.

Pertractare de ofertu pentru edificare.

Fiinduca sub terminulu defiptu nu s'a aratatu nici unu iubitoriu de întreprindere pentru **didirea unei ospetarie** la mânăstirea Sinaia, la recercarea și în numele eforiei spitaleloru civili din Bucuresci se aduce prin acesta la cunoștința publică, cumca terminulu pentru tractarea privitoria la acesta didire, până cându se mai potu înca face ofertele, s'a defiptu până la 15 Maiu st. v. a. c. Doritorii de acesta întreprindere se binevoiescă a se afla până la terminulu acesta séu la oficiulu districtuale în Ploiesci séu în localulu eforiei în Bucuresci strat'a Coltii Nr. 38.

Planurile și proiectarea speselor s. c. l. se potu vedé aici în Brasiovu în cancelari'a

Camerei comerciale și industriale brasiovene.

Brasiovu 29 Aprilu 1869.

1-3

AVISU

celoru în dreptu de a vinde obiectele medicamentale

BALSAM-PRESERVATIVU

uniculu medicamentu escelinte contra spasmiiloru, bôleloru de stomacu de orice natura, epilepsia, colica pede, diarea, versatori la femei împovôrate, colera, colerina, restaurarea după bôle îndelungate și regularea organeloru mistuitorie, analisatu și aprobatu de chemiculu servitiului sanitaru din Vien'a și usatu de multe celebritati medicale.

Se tramite numai la primirea pretiului (pe comptantu) ori la posta (Postnachnahme). Pretiulu unei butelie originale cu capsula de cusutoriu și sigilu dimpreună cu instrucțiunea în 3 limbe e 1 fl. 50 cr. În Brasiovu se afla în depusulu centralu în apotec'a lui MILLER la „corón'a de aură“, terglu pescelui, și la Anken et Comp.; precum și în Bucuresci la d. l. Ovesa negutiatoriu. La apotecarii în: Esseg, Adele Deszathy; în Fagarasiu I. Megei, în Sibiu M. Sill și negutiati. I. Thalmeyer; C. Konya în Iasi; Dr. Hinz în Clusiu; Alb. Jeney în Muresiu-Osiorheiu; Paulu Breuer în Lapusiulu ung.; Rud. Smettau în Ploiesci; Csuta et Comp., negutiatoriu în S. Szt.-György și Ioane Ajtai negutiatoriu în Rosia; Aradu F. T. Probst; Alb'a Iulia C. Boosz; Temisiôr'a A. Quirini, apotecari; Mediasiu apot. la „corón'a de aură“; Reginu S. Dietrich; Sigisiôr'a I. B. Teutsch, negutiatori.

25

A. Schwarze et Bartha,

piati'a Nr. 16,

recomanda onoratiiloru sei cumparatori și onoratiulu publicu depositulu loru bine asortatu de marfa:

materie de cele mai moderne de paletone, pantaloni și giletce.

Sosuserisii prin cumparatur'a marfei trasa de adreptulu dela fabrica cu multa inlesnire și folosu împreunatu se afla în placuta pusetiune a provedé pe onorabiliu sei cumparatori în tota direptiunea și a le sierbi cu pretiurile cele mai discrete și catu se pôte de bine.

Pentru pregătire bună și intelita de vestiminte comandate a se face se va purta grigi'a cea mni mare și cu tota sollicitudinea, că și până acuma. — 5-5

CURSURILE

la bursa în 30 Aprilu 1869 sta asia:

Galbini imperatesci — — 5 fl. 81 cr. v. a.
Augsburg — — — 120 „ 50 „ „

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Pentru SS. serbatori ale inviarii Nr. v. va esti numai Sambata septemana luminata. —

Editiunea: Cu tipariulu lui

JOANE GÖTT și fiu HENRICU.